

Yttrande

Handläggare

Ida Eriksson
Miljöprövningsenheten
ida.eriksson@havochvatten.se

Datum 2023-11-28

Dnr 3313-23

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
Enheten för samhällsplanering
Carin Lundberg

Yttrande över överklagat beslut att upphäva Oxelösunds kommuns beslut att anta detaljplan för Östra och Södra Jogersö

Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten har beretts tillfälle att yttra sig över ärendet. Myndigheten har avgränsat sitt yttrande till frågan om miljö kvalitetsnormer för ytvatten.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Havs- och vattenmyndigheten anser att Länsstyrelsen i Södermanlands läns beslut ska kvarstå.

Beskrivning av ärendet

Oxelösunds kommun har antagit en detaljplan för att möjliggöra ytterligare bebyggelse på Östra och Södra Jogersö. Länsstyrelsen i Södermanlands län (länsstyrelsen) har beslutat att upphäva detaljplanen. Kommunen har överklagat länsstyrelsens beslut till regeringen. Regeringen har begärt att Havs- och vattenmyndigheten ska inkomma med ett yttrande, särskilt vad avser miljö kvalitetsnormer.

Motivering

Det stora exploateringstryck som i många fall råder i speciellt grunda strandområden och i kustnära miljöer leder till att viktiga marina livsmiljöer fragmenteras och förstörs (God havsmiljö 2020. Marin strategi för Nordsjön och Östersjön Del 4: Åtgärdsprogram för havsmiljön. Havs- och vattenmyndighetens rapport 2015:30, 210 s).

Även om grunda kustvattenmiljöer bara utgör en bråkdel av hela havsytan har dessa områden som helhet en stor betydelse både ur ett biologiskt perspektiv och vad gäller ekosystemtjänster (Fysisk påverkan i kusten och effekter på ekosystemen. Havs- och vattenmyndighetens rapport 2020:27 176 s).

Detaljplanens syfte är bl.a. att möjliggöra för fler bostäder på Jogersö genom att ge möjlighet till fler och mindre fastigheter genom avstyckningar. Detaljplanen kommer att innebära en utökad

byggrätt och att det kan tillkomma 36 nya fastigheter till befintliga 136 enskilt ägda bostadsfastigheter. Av planbeskrivningen framgår att planområdet är beläget utanför kommunens verksamhetsområde för dagvatten, men inom verksamhetsområde för spillvatten och dricksvatten, och det är därför de enskilda fastighetsägarna som har ansvaret för det dagvatten som uppkommer på- och rinner över dennes fastighet. Inom allmänplatsmark med enskilt huvudmannaskap är dagvattnet fastighetsägarnas gemensamma ansvar. Av den dagvattenutredning som kommunen låtit ta fram framgår att vissa åtgärder behöver vidtas för att rena och omhänderta dagvattnet. Av detaljplanen framgår inte hur detta har säkerställts och hur ytorna n3, som bl.a. syftar till fördröjning och infiltration av dagvatten, är beräknade och placerade.

Jogersö omges av vattenförekomsten Marsviken (WA75312192) som kommer att vara slutlig recipient för det dagvatten som inte infiltreras i marken. Av VISS, Vatteninformationssystem Sverige, framgår att Marsviken är klassificerad till otillfredsställande ekologisk status baserat på bland annat kvalitetsfaktorerna avseende näringsämnen, växtplankton och siktdjup. När kommunen antog detaljplanen var Marsviken klassificerad till måttlig ekologisk status. Den ekologiska statusen har således sänkts en klass under tiden ärendet pågått. Miljö kvalitetsnormen för vattenförekomsten är god ekologisk status med undantag i form av tidsfrist till år 2039. I beskrivningen till normen anges att vattenförekomsten har undantag med tidsfrist på grund av stor påverkan från omgivande vatten avseende kvalitetsfaktorerna för näringsämnen och växtplankton.

Dagvattenutredningen visar på att föroreningarna i utgående vatten inte ökar med planförslaget under förutsättning att vattnet renas genom grönytor och diken. I detaljplanen har inte redovisats hur de åtgärder som föreslagits i dagvattenutredningen säkerställs, åtgärden för dagvatten är avsättandet av n3-ytor som planbestämmelser. Det framgår inte om ytornas storlek eller placering bygger på dagvattenutredningens rekommendationer och flödesmönster samt hur identifierade lågpunkter hanteras. Det gör att det är svårt att bedöma hur reningsåtgärderna påverkar de föroreningar som kan orsaka att en miljö kvalitetsnorm inte följs. Om åtgärderna inte vidtas kan det finnas en risk för att planen försvårar uppnåendet av miljö kvalitetsnormen för ekologisk status.

Människans betydande närvaro i kustnära miljöer skapar en bred palett av påverkan som inverkar på statusen i havet. Denna påverkan kan verka enskilt eller kumulativt, och tillsammans med andra fysiska och icke-fysiska påverkanstryck. En del av de fysiska påverkanstrycken är viktiga ensamma, medan andra är viktiga kumulativt. Ett exempel på det är flera mindre bryggor jämfört med en enda brygga. Antalet bryggor har ökat mellan 1960 och nutid i samtliga län och trenden tycks vara en fortsatt ökning. (Fysisk påverkan i kusten och effekter på ekosystemen. Havs- och vattenmyndighetens rapport 2020:27 13 s).

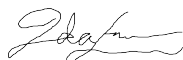
Den nya detaljplanen kommer att möjliggöra fler bryggor i förhållande till nuvarande plan genom utökade områden för W2 och att planbestämmelsen medger en brygga per fastighet. Den kvalitetsfaktor som främst berörs av ett ökat antal bryggor är Morfologiskt tillstånd, men även den biologiska kvalitetsfaktorn Bottenfauna kan påverkas negativt. Klassificeringen av hydromorfologiska kvalitetsfaktorer var inte utförd när detaljplanen skrevs men bestämdes år 2021. Bryggor påverkar statusen för Morfologisk tillstånd främst eftersom det inte kan uteslutas att man behöver muddra för att möjliggöra att båtar kan angöra bryggan. Eftersom statusen för parametern Bottenstrukturer i kustvatten och vatten i övergångszon är hög men på gränsen

mellan hög och god finns det risk för att endast en liten försämring av parametern sänker statusen till god. En sänkning av statusen för parametern kan medföra att statusen för kvalitetsfaktorn Morfologiskt tillstånd sänks från god till måttlig eftersom kvalitetsfaktorn, som är ett medel av ingående parametrars status, ligger nära gränsen mellan god och måttlig. Detta kan leda till en otillåten försämring och innebär i vart fall att möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormen god ekologisk status äventyras. Huruvida det kommer bli en faktisk försämring kan inte bedömas eftersom det skulle kräva ytterligare underlag avseende hela vattenförekomsten.

Sammanfattningsvis anser Havs- och vattenmyndigheten att detaljplanen kan antas innebära att en miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs. Länsstyrelsens beslut ska därför kvarstå.

Beslut om detta yttrande har fattats av vikarierande generaldirektören Eva-Britt Eklöf Petrusson efter föredragning av utredaren Ida Eriksson.

Eva-Britt Eklöf Petrusson

Föredragande: Ida Eriksson